

Flora- en faunaonderzoek

**Rozenbuurt
Nijmegen**

Flora- en faunaonderzoek

Rozenbuurt Nijmegen

Titel	Flora- en faunaonderzoek Rozenbuurt Nijmegen
Uitvoering	Bureau Bleijerveld/Ruimte voor Advies
Opdrachtgever	Buro Boot Plesmanstraat 5 3900 AM Veenendaal
Datum	12 december 2014
Status	definitief

Bureau
Bleijerveld

Andringastrjitte 27
8495 JZ Aldeboarn

tel 0566-632073
mob 06-40559568
bleijerveld@ruimtevooradvies.nl

www.ruimtevooradvies.nl

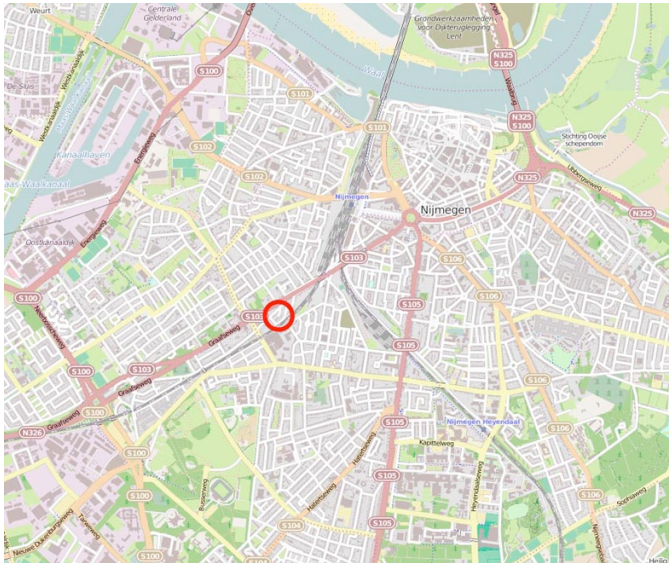
INHOUD

1	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding en doel	
1.2	Opzet onderzoek	
1.3	Plangebied en ingreep	
2	WETTELIJK KADER	4
2.1	Inleiding	
2.2	Flora- en faunawet	
2.3	Natuurbeschermingswet	
2.4	Ecologische hoofdstructuur	
2.5	Rode lijsten	
3	RESULTATEN	7
3.1	Gebiedsbeleid	
3.2	Veldonderzoek flora	
3.3	Veldonderzoek fauna	
4	CONCLUSIES	9

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Woningcorporatie Portaal heeft het voornemen om de rozenbuurt in Nijmegen te vernieuwen. Daarbij worden de huidige woningen gesloopt. Onder meer bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met beschermde soorten en gebieden. Wet- en regelgeving omtrent deze soorten en gebieden is vastgelegd in de Flora- en faunawet (Ff-wet), Natuurbeschermingswet (NB-wet) en het omgevingsplan.

Figuur 1. Nijmegen met globale ligging plangebied (rood).

Het onderhavige rapport beschrijft de resultaten van een zogenaamde *quick scan* van beschermde natuurwaarden in en rond het plangebied. De rapportage kan dienst doen als onderbouwing bij bestemmingsplanwijzigingen en ontheffings- of vergunningaanvragen in het kader van de Ff-wet respectievelijk NB-wet.

Een *quick scan* betreft een beoordeling van de aanwezige natuurwaarden in en rond het plangebied. Bronnenonderzoek, een terreinbezoek en ecologische kennis vormen de basis van de beoordeling. De *quick scan* is een momentopname en geen standaard veldinventarisatie waarbij meerdere veldrondes in een seizoen worden uitgevoerd. Een *quick scan* geeft daardoor een beperkter beeld dan een standaardveldinventarisatie. Omdat het onderzoek een momentopname betreft kan geen rekening worden gehouden met de dynamische aspecten van natuur, zoals migratie en kolonisatie door soorten en veranderd terreingebruik en –beheer na afloop van het onderzoek.

1.2 Opzet onderzoek

Bij de beoordeling van het plangebied is een bronnenonderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde soorten en de ligging van beschermde gebieden in de regio. Daarvoor is, zover mogelijk en nodig, gebruik gemaakt van verspreidingsatlassen en de website van waarneming.nl. Voor de ligging van beschermde gebieden zijn de volgende websites geraadpleegd: www.gelderland.nl en www.synbiosys.alterra.nl. Op 9 december 2014 is het plangebied bezocht. Daarbij is gelet op de daadwerkelijke aanwezigheid van beschermde soorten en indirecte aanwezigheid in de vorm van sporen (verblijfplaatsen, wissels, pootafdrukken en dergelijke). Het terrein is beoordeeld op de geschiktheid voor beschermde soorten (habitatbeoordeling).

1.3 Plangebied en ingreep

De rozenbuurt ligt ten zuidwesten van het stadscentrum van Nijmegen en ligt ingeklemd tussen het spoor en de Graafseweg. Woningcorporatie Portaal heeft het voornemen om 56 woningen te vervangen door 40 nieuwbouwwoningen. De sloop heeft betrekking op woningen aan de Resedastraat, Leliestraat, Asterstraat en Hatertseveldweg. De woningen stammen uit het begin van de vorige eeuw. Ze bezitten een pannendak en de buitengevels zijn van een spouw voorzien. In de buurt is weinig openbaar of particulier groen aanwezig. In de Resedastraat staan negen enkele witte elzen waarvan er vijf vrij oud zijn met een diameter tot vijftig centimeter. Op de kruising van de Resedastraat en de Asterstraat ligt een klein pleintje met speeltoestellen. Hier staan enkele betrekkelijk jonge lindes en amberbomen met een diameter tot dertig centimeter. De woningen hebben geen voortuin. In de achtertuinen staan alleen laag groen en jonge bomen. Rond het plangebied liggen soortgelijke woonwijken. In en rond de buurt is geen oppervlaktewater aanwezig.

Het nieuwbouwplan is qua opzet vergelijkbaar met de huidige situatie. De woningen aan de Hatertseveldweg ten oosten van de Resedastraat keren echter niet terug. Op deze locatie is een park gepland. In het onderzoek is er vanuit gegaan dat alle huidige bebouwing en al het aanwezige groen verdwijnen. Het is niet bekend op welke termijn het plan wordt uitgevoerd.

Figuur 2. Luchtfoto huidige situatie met projectgrens (geel).

Figuur 3. Schets van de toekomstige situatie.

Foto 1. Resedastraat met op de achtergrond de spoorlijn.

Foto 2. Leliestraat met rechts de spoorlijn.

Foto 3. Asterstraat in zuidwestelijke richting gezien.

Foto 4. Pleintje op de kruising van de Asterstraat en de Resedastraat.

Foto 5. Woningen aan de Hatertseveldweg.

Foto 6. Beeld van de achtertuinen.

2 WETTELIJK KADER

2.1 Inleiding

In Nederland is de wetgeving omtrent de bescherming van natuurwaarden gesplitst in soortbescherming en gebiedsbescherming. De bescherming is geregeld in respectievelijk de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. In deze twee wetten zijn de nationale natuurwetgeving en internationale richtlijnen en verdragen verankerd, zoals Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetlands-Conventionie, Conventionie van Bern, Cites en Verdrag van Ramsar.

2.2 Flora- en faunawet

De bescherming van dier- en plantensoorten in Nederland is geregeld via de Flora- en faunawet. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen kan op grond van artikel 75 worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Een ontheffingsaanvraag wordt beoordeeld door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO).

Verbodsbepalingen

Art. 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op andere wijze van de groeiplaats verwijderen van beschermde planten.

Art 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde dieren.

Art 10: Het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.

Art 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren.

Art 12: Het zoeken, beschadigen of uit het nest halen van eieren van beschermde dieren.

De beschermde soorten zijn ondergebracht in drie tabellen die elk een ander beschermingsregime kennen.

In tabel 1 zijn de algemene beschermde soorten ondergebracht. In geval van ruimtelijke ingrepen, en bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van tabel 1 een vrijstelling van de verbodsbepalingen.

In tabel 2 zijn de minder algemene beschermde soorten ondergebracht. In geval van ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van tabel 2 een vrijstelling van de verbodsbepalingen, mits men werkt op basis van een door RvO goedgekeurde gedragscode. In overige gevallen is een ontheffing noodzakelijk, waarbij een lichte toetsing wordt toegepast.

In tabel 3 zijn de strikt beschermde soorten ondergebracht, waaronder bijlage 4-soorten van de Habitatrichtlijn. In geval van bestendig gebruik en beheer geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen (uitgezonderd art. 10), mits men werkt op basis van een door RvO gedragscode. Voor ruimtelijke ingrepen is in alle gevallen is een ontheffing noodzakelijk, waarbij een zware toetsing wordt toegepast.

Bij lichte toetsing wordt één criterium gehanteerd:

1) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Bij zware toetsing worden drie criteria gehanteerd:

1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang,

2) er is geen alternatief,

3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen (Art. 2). Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

Ontheffing

Bij de beoordeling dienen de volgende vragen in onderstaande volgorde te worden beantwoord:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?
- Is er een wettelijk belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

RvO beoordeelt vervolgens of het wettelijk belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en).

Tabel 2-soorten

Tabel 2-soorten worden getoetst aan de gunstige staat van instandhouding. Een gedragscode kan ook uitkomst bieden voor Tabel 2-soorten. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit. Daarbij moet worden aangetoond dat precies zo wordt gewerkt als de gedragscode aangeeft.

Vogels

Voor vogels is ontheffing alleen mogelijk op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b) *
- Veiligheid van het luchtverkeer (c)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)

Tabel 3-soorten

Bijlage 1-soorten

Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 is ontheffing mogelijk op grond van alle belangen uit het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1-soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep.

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn

Voor Bijlage IV-soorten uit Tabel 3 alleen ontheffing mogelijk op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dat zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)

2.3 Natuurbeschermingswet

De NB-wet heeft de bescherming en instandhouding van natuurgebieden met een hoge ecologische waarde in Nederland als doel. Daartoe zijn gebieden aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn (VR-gebieden), Habitatrichtlijn (HR-gebieden) en het Verdrag van Ramsar (Wetlands). Verder vallen ook Beschermde Natuurmonumenten onder de NB-wet. De VR- en HR-gebieden worden samengevat onder de noemer Natura 2000. Voor de Natura 2000-gebieden worden/zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor specifieke vogelsoorten of habitats. Deze kunnen van gebied tot gebied verschillen. De vier genoemde gebieden kunnen overlappen. Activiteiten die een negatief effect hebben op Natura 2000-gebieden zijn verboden. Dat geldt ook voor activiteiten buiten de gebieden die een negatief effect hebben binnen het gebied. Voor activiteiten is een vergunning mogelijk. Een vergunning wordt pas afgegeven wanneer een zogenaamde 'habitattoets' is doorlopen. Hieruit moet blijken dat de

natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast en de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en geen verstoring van soorten optreedt. Een vergunning wordt afgegeven door de betreffende Provincie.

2.4 Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De begrenzing van de EHS wordt door de provincie vastgesteld en is in verwerkt in provinciale structuurvisies of omgevingsplannen. Per eenheid zijn natuurdoeltypen geformuleerd. In of in de nabijheid van EHS-gebieden zijn handelingen verboden die de waarden, kenmerken of functies van het gebied aantasten. Hiervan kan alleen worden afgeweken als er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van groot openbaar belang. In dat geval dienen negatieve effecten wel te worden gecompenseerd.

2.5 Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of duidelijk achteruit zijn gegaan. Rode lijsten hebben een signaleringfunctie en geen juridische status. Plaatsing op de lijst betekent daarom niet automatisch dat de soort beschermd is. Daarvoor is opname van de soort onder de Flora- en faunawet nodig. De Rode lijsten zijn richtinggevend voor toekomstig beleid. Van overheden en terreinbeherende organisaties wordt verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten.

3 RESULTATEN

3.1 Gebiedsbeleid

Het plangebied ligt midden in de stad en is geen onderdeel van beschermde natuurgebieden. Ook liggen dergelijke gebieden niet in de nabijheid van het plangebied. Op grond van de grote afstand tussen het plangebied en beschermde natuurgebieden, en de bestemming van de locatie is een negatief effect op natuurgebieden uit te sluiten.

3.2 Veldonderzoek flora

De openbare ruimte van het plangebied is vrijwel geheel bestraat. Hier groeiden algemene stadssoorten die kenmerkend zijn voor dit milieu, zoals Kruipertje, Vingergras sp., Gewone melkdistel, Duinriet, Canadese fijnstraal, Gehoornde klaverzuring, Stokroos, Gewoon varkensgras en Klein kruiskruid. Er zijn geen bedreigde of beschermde soorten aangetroffen. De inventarisatie vond plaats in een weinig geschikte periode, maar op basis van het karakter van de locatie en het beheer zijn beschermde plantensoorten uit te sluiten.

3.3 Veldonderzoek fauna

Zoogdieren

De openbare ruimte is vrijwel ongeschikt voor zoogdieren. De tuinen zijn geschikt voor algemene soorten van tabel 1, zoals Egel en Huisspitsmuis. Het plangebied vormt geen leefgebied voor strikter beschermde soorten met uitzondering van Steenmarter (tabel 2). De ruimte onder de pannen van de betrekkelijk lage woningen is goed toegankelijk en vermoedelijk ook bereikbaar via schuttingen, muurtjes en dergelijke. Het is niet bekend of er sprake is van overlast van Steenmarter.

Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn strikt beschermd (tabel 3/bijlage IV HR). De bomen op het terrein zijn ongeschikt als verblijfplaats vanwege het ontbreken van geschikte holten. De woningen zijn wel geschikt als verblijfplaats. In de gevels zijn veel ventilatieopeningen aangebracht in de vorm van grote, open stootvoegen. Inspectie van de achterliggende spouw wees uit dat deze niet geïsoleerd is. Daarnaast is het pannendak goed toegankelijk voor vleermuizen via hoekpannen, spleten, loodslabben, missende specie en dergelijke. De woningen zijn in principe geschikt voor alle functies met uitzondering van grote winterverblijven. Hiervoor is het volume van de gebouwen te klein. De openingen zijn voldoende groot voor alle soorten vleermuizen die in gebouwen voorkomen. Gelet op het stedelijke karakter van de locatie moet met name aan Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger worden gedacht. Het belang van het plangebied voor vlieg- en foerageerroutes van vleermuizen is te verwaarlozen. Hiervoor is de locatie te klein en beschikt over te weinig opgaande begroeiing.

Vogels

Alle inheemse broedvogels zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid tussen vogels zonder en met vaste broedplaatsen. Van vogels zonder vaste broedplaats zijn alleen de broedsels beschermd en niet het leefgebied. Van vogels met een vaste broedplaats is naast de broedplaats (jaarrond) ook het functionele leefgebied beschermd.

Het veldbezoek is buiten het broedseizoen gebracht. De broedvogelsamenstelling kon daarom niet in kaart worden gebracht op basis van territoriale activiteit. Wel is een uitspraak te doen op basis van het karakter en de locatie van het plangebied. Het betreft een stedelijke locatie met weinig groen. Het groen is bovendien betrekkelijk jong en merendeels uitheems. Hierdoor zijn algemene broedvogels zonder vaste nestplaats te verwachten als Merel, Zanglijster, Heggenmus, Roodborst, Winterkoning en Groenling. Onder de daken kan Spreeuw tot broeden komen. Wat de soorten met een vast nestplaats betreft, is het

plangebied kenmerkend voor Huismus en in mindere mate Gierzwaluw (lage woningen). De onderste rij pannen was voor zover zichtbaar niet voorzien van een vogelschroot, maar ook op andere plaatsen was de ruimte onder pannen toegankelijk via missende specie, loodslabben, scheve en missende pannen, en hoekpannen. Tijdens het veldbezoek is Huismus niet waargenomen en er waren geen sporen onder de pannen zichtbaar in de vorm van nestmateriaal. Door de positie van de dakgoot was de onderste rij pannen echter slecht zichtbaar. Afwezigheid van Huismus in december zegt weinig over het al of niet voorkomen van nestplaatsen. Gierzwaluw is alleen in de periode mei-juli in Nederland aanwezig. Sporen van nestplaatsen vrijwel nooit zichtbaar vanaf de grond.

Amfibieën en reptielen

Alle soorten amfibieën en reptielen zijn in meer of mindere mate beschermd. De stedelijk gelegen buurt is weinig geschikt voor amfibieën vanwege het ontbreken van oppervlaktewater en het 'stenige' en open karakter van de locatie. In de tuinen zijn algemene soorten amfibieën van tabel 1 te verwachten, zoals Gewone pad en Kleine watersalamanders. Dergelijke soorten komen ook voor in tuinvijvers. Het voorkomen van strikter beschermde soorten amfibieën en reptielen in het algemeen is uit te sluiten, omdat het plangebied niet voldoet aan de habitateisen van deze soorten.

Vissen

In en rond het plangebied komt geen oppervlaktewater voor. Een negatief effect op vissen in het algemeen is uit te sluiten.

Ongewervelden

Het plangebied vertegenwoordigt geen belang voor beschermde soorten uit de overige soortgroepen. Een negatief effect op beschermde soorten uit de groep ongewervelden is uitgesloten.

4 CONCLUSIES

Gebiedsbescherming

Het plangebied is geen onderdeel van beschermde natuurgebieden en ook in de wijde omgeving liggen dergelijke gebieden niet. Op grond van de locatie en de bestemming van het terrein wordt een effect op beschermde gebieden in de omgeving op voorhand uitgesloten.

Flora

- Bedreigde of beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen. Het voorkomen van dergelijke soorten is uit te sluiten op basis van het karakter en het beheer van het plangebied.

Fauna

- De ingreep kan een negatief effect hebben op tabel-1-soorten uit de groepen zoogdieren en amfibieën. Voor dergelijke soorten geldt een algemene vrijstelling van de verbodsbepalingen van de FF-wet in geval van ruimtelijke ontwikkelingen.
- Het voorkomen van vaste verblijfplaatsen van Steenmarter (tabel 2) in de gebouwen behoort tot de mogelijkheden.
- De te slopen woningen zijn geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De bomen zijn dit niet. Het belang van het plangebied voor vlieg- en foerageerroutes is te verwaarlozen.
- In de gebouwen en opgaande begroeiing zijn algemene broedvogels zonder vaste nestplaats te verwachten.
- De woningen zijn in potentie geschikt voor broedvogels met een vaste nestplaats, zijnde Huismus en Gierzwaluw.
- Het plan is niet van invloed op reptielen, strikter beschermde amfibieën, vissen en ongewervelden.

Uit het onderzoek komen naar voren dat het plan – wat de strikter beschermde soorten betreft – een negatief effect kan hebben op vleermuizen, Steenmarter, broedvogels zonder vaste nestplaatsen en broedvogels met vaste nestplaats. Het is verboden handelingen te verrichten die een verstorende uitwerking hebben op beschermde soorten, hun verblijfplaatsen of hun voortplanting. Daarnaast moet het doden of beschadigen van beschermde soorten voorkomen worden. De verblijfplaatsen van vleermuizen en vaste nestplaatsen van vogels zijn jaarrond beschermd. Hieronder is per soortgroep kort aangegeven welke vervolgacties noodzakelijk zijn.

Vleermuizen

Ten aanzien van deze soortgroep is aanvullend onderzoek noodzakelijk naar de functies die de woningen voor vleermuizen hebben. Een aanvullend onderzoek bestaat standaard uit twee voorjaarsbezoeken in de periode 15 mei-15 juli en twee najaarsbezoeken in de periode 15 augustus-15 oktober. Het karakter van het plangebied geeft geen aanleiding om af te wijken van de gebruikelijke onderzoeksopzet.

Steenmarter

Steenmarter is lastig vast te stellen onder daken. Omdat alle woningen in bewoond wordt een buurt- of klachtenonderzoek voldoende geacht om de status van deze soort vast te stellen.

Broedvogels zonder vaste nestplaats

Ten aanzien van nesten dienen werkzaamheden als sloop en het rooien van groen ten minste buiten de periode half maart – half juli te gebeuren. Met name wat het rooien van

opgaande begroeiing betreft. Eerdere en met name latere nestgevallen zijn mogelijk. In de periode november-februari is de kans op verstoring van broedsels nihil.

Broedvogels met vaste nestplaatsen

Om vast te kunnen stellen of broedvogels met een vaste nestplaats gebruik maken van het bedrijfsgebouw, dient een nader onderzoek te worden gedaan in het broedseizoen. Voor Huismus geldt de periode tussen 10 maart en 20 juni als ideaal. Voor Gierzwaluw is dit de periode van 1 juni tot 15 juli. Afhankelijk van de resultaten en met name voor Gierzwaluw zijn meerdere bezoeken gewenst.

